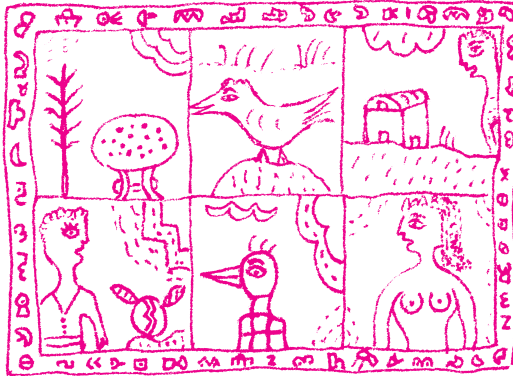

Κώστας Ριτσώνης

ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΨΙΧΟΥΛΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΡΙΤΣΩΝΗΣ: ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΨΙΧΟΥΛΑ

ποιήματα τῶν φίλων

διεύθυνση ἐκδότῃ:
Κώστας Ριτσώνης
Καραϊσκάκη 2, 14562 Κηφισιά
τηλ. 8082480

διάθεση: Ἄλφειός
Χαριλάου Τρικούπη 22
τηλ. 3623092

Πουλιά και Ψίχουλα

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

- Άγκυαλιά, ποιήματα – Θεσσαλονίκη 1974
ΔΙΑΓΩΝΙΟΣ
β' έκδοση Άθήνα 1999
ΠΑΝΔΩΡΑ
- Ό ανάπηρος λαχειοπώλης κι άλλα ποιήματα
Θεσσαλονίκη 1982
ΔΙΑΓΩΝΙΟΣ
- Οί τσίλιες κι άλλα μικρά πεζά
Θεσσαλονίκη 1991
τά τραμάκια
- Φωτισμένο έργοστάσιο – Ποιήματα 1981-1996
Άθήνα 1996
ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΡΙΤΣΩΝΗΣ

ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΨΙΧΟΥΛΑ

[Ποιήματα 1969-2000]

ΑΘΗΝΑ 2001

Τά πουλιά θέλουν φίχουλα
ἐγὼ θέλω ἐσένα
Ἔλα, ν' ἀνεβοῦμε στά κλαδιά
νά λέμε τά δικά μας

Ἄποφε εἶμαι χαρούμενος
σταμάτησα νά κλαίω

Θά μέ φιλήσεις
κι ὕστερα τά ροῦχα μου θά πλύνεις

Περιστέρι
ἐρωτικό μου πουλί
μοῦ φέρνεις γράμμα
τῆς ἀγαπημένης;

μέ κοκκινάδι τῶν χειλιῶν
γιά γραμματόσημο
μέ τόν ἰδρώτα τῆς μασχάλης της
στό φάκελλο

Μᾶς εὐλογοῦσε ἓνα φεγγάρι
πού ἦταν δύο ἡμερῶν

τώρα μέ συντηροῦν
τά στρογγυλά φωνήεντά της

τό ταχυδρομικό κουτί
κατάντησε καλύβα τοῦ ἔρωτά μου

Τό περιστέρι εἶπε
ἀπελπίσου

Περπάταγες μέσα στήν Τσιμισκῆ
κι ἀπό βιτρίνα σέ βιτρίνα
σταματοῦσες
Σέ κοιτάζα, σέ χάζευα
σέ παρακολουθοῦσα
στή φωτισμένη Τσιμισκῆ
στίς δεκαπέντε Ἰανουαρίου
βαστοῦσες τό τσαντάκι σου
φοροῦσες παντελόνια
κι ὅπως πάντα ἀνεμίζαν
τά μαλλιά σου

Θέλεις τό σῶμα σου
νά τό τριγυρνᾶς στό μπάνιο
νά γυαλίζει ἀντανακλώντας
στά μωσαϊκά καί στούς καθρέφτες

Θέλεις νά τό τυλίγεις
σέ μακριές πετσέτες
νά τό σφίγγεις
νά εἶναι ὠραῖο καί μαλακό

“Ὅ,τι κι ἄν κάνεις δέ μέ συγκινεῖς
πάνω στόν ἔρωτα
τό δέρμα καί τά στήθη σου
εἶναι σκληρά δέ λάμπουν

“Ὅπως τότε στή μοναξιά μου
μέσ στή φαντασία μου
προτοῦ σέ ἀποκτήσω
προτοῦ ρθεῖς

Θά σ' αγοράσω περσικό χαλί
για νά ξαπλώνουμε πιό άνετα τά βράδια

Θέλω νά εἶναι μαγικό χαλί

Ἐκεῖνο νά πετᾷ κι ἐσύ στοργή νά δίνεις
σά κινῶσαι σὺ κινῶσαι ἄνιστο
κεῖ σὺ κινῶσαι σὺ κινῶσαι ἄνιστο
σὺ κινῶσαι σὺ κινῶσαι ἄνιστο

Χρειάστηκε νά σκάψω τόσο βαθιά, νά βρεθῶ
τόσο μόνος
Χρειάστηκε νά βαδίσω κουτσαίνοντας, νά σκοντάψω
στίς πέτρες, νά μιλήσω στόν ἕνα καί στόν ἄλλο
γιά σένα πού δέν ἤξερα ποῦ ἦσουν πιά
Χρειάστηκε νά μιλάω σέ ἀγνώστους, νά τοῦς ρωτῶ
γιά σένα ὄλο παρακάλια
«πεῖτε μου τή γνώμη σας»
Βάδισα μόνος μου μέσα σέ ξερά χωράφια κάτω
ἀπό δέντρα χωρίς καρπούς
Δέν μπορούσα ν' ἀκούσω τό κελάηδισμα τῶν πουλιῶν,
τ' αὐτιά μου εἶχαν κλείσει
Εἶχα βρωμίσει ὀλόκληρος καί ἤθελα μέ αὐτά τά χάλια
νά ῥθω καί νά πλαγιάσω δίπλα σου
Μπῆκα μέσα σέ βάρκες πού ἔκαναν νερά
Κόντευα νά πνιγῶ μέσα σέ ροῦχα πού μέ σφίγγαν, μέ
παπούτσια βαριά, μέ ζῶνες πού ἦταν σφιχτές στή μέση
Μ' ἔπνιγε τό τοπίο – τά καράβια πού φεῦγαν μέ ἀπέλιζαν
Γέμιζα μέ ἱκεσίες τά μπλόκ μου
Οἱ ὥρες περνοῦσαν γιά νά γίνουν λυγμοί καί γιά νά χαθοῦν
μέσ στόν καπνό τῶν τσιγάρων πού καίγαν στά χεῖλια
Οἱ βάρκες περνοῦσαν μέσ στό νερό
Τά πλοῖα φεῦγαν χωρίς ἐσύ νά ὑπάρχεις κοντά μου

Η ΧΟΥΡΜΑΔΙΑ

Οί τόνοι φύγανε ἀπ' τήν Ἑλλάδα
καί μέ τόν άνεμο πέταξαν στήν ἔρημο
καί πῆγαν κι ἔκαναν φωλιά
μέσα στή λέξη χουρμαδιά

Τά πνεύματα κάθησαν στά φύλλα της
οἱ περισπωμένες πάνω στόν κορμό της
καί οἱ ὀξεῖες

στούς χουρμάδες

Καί τώρα τά πουλιά τῆς ἐρήμου
μέσα ἀπ' τή χουρμαδιά
τραγουδοῦν τονισμένα τραγούδια
γιά νά τ' ἀκοῦν οἱ καμηῆλες κι οἱ φελάχοι
πού γυρεύουν ὄαση στήν ἄμμο τῶν λέξεων

ΤΑ ΔΑΣΗ

Κόβουν τά ώραῖα δάση
καί τά κάνουν χαρτί
βιβλία
    τετράδια
        ἐφημερίδες

κι ἐκεῖ πού πρῶτα ζοῦσαν
τζίτζικια καί πουλιά
μένουν πιά οἱ λέξεις
καί τά νοήματα

Λίγο πρίν ξεφυγήσουν
λένε τά δέντρα

καλύτερα κομμένα
παρά καμένα

πιό καλά μέ τό πνεῦμα
παρά μέ τή στάχτη

Ἦρθα γιὰ νὰ πάρω τὰ ποιήματά σου
κι ἄκουσα ἀπ' τὴν κάμαρά σου ἀναστεναγμούς

Μέ κάλεσες γιὰ νὰ μοῦ τὰ δείξεις
μά ὄχι γιὰ ν' ἀκούω τέτοια βογγητά

Τί θὰ γίνει θ' ἀνοίξεις τὴν πόρτα
θὰ βγεῖς νὰ συμφωνήσουμε γιὰ τὴν ποιότητά τους
θὰ μοῦ δώσεις τὰ χειρόγραφέ σου;

Κάποιος μπήκε μέσα στο γραφεϊο
καί χωρίς νά ξέρει παράτησε πάνω στό τραπέζι μου
μιά έφημερίδα
έκεϊ πού βάζω τίς σημειώσεις καί τούς στίχους

’Από πάνω τώρα κάθονται
τό εύκολο γράφιμο
τά ρηγά λόγια
οί φτηνές περιγραφές (συνοδευόμενες κι από φωτογραφίες)

Κι από κάτω τό ποίημά μου διαμαρτύρεται
’τι τό θάψαν οί δημοσιογράφοι

Φτάνοντας μύριζες σκόρδο
πρῶτα σέ φίλησα
μετά ἔφαγα τούς κεφτέδες σου

Όταν σουφρώνεις τό στόμα σου
καταλαβαίνω μέ πόση δυσκολία
βγαίνουν από μέσα του τά λόγια

Γιά τίς μικρές μεταφορές τῶν χονδρεμπόρων
σέρνεις τό καρότσι
μέσα στήν ἀγορά

δέν τούς συμφέρει μέ τά φορτηγά
πού μανουβράρουν δύσκολα
γι' αὐτό θυμήθηκαν ἐσένα
γέρο καροτσέρη

Ἔχεις δίκιο νά διαμαρτύρεσαι ἀπ' τόν τάφο σου
καί νά τρίξουν τά κόκκαλά σου
γιά τήν ἀδικία καί τήν κλεψιά

Βέβαια εἶναι δικό σου αὐτό τό τραγούδι
κι αὐτοί πού τό τραγουδοῦν σέ κλέβουν
λέγοντας κι ἀπό πάνω πώς εἶναι δικό τους
ὅμως τό βοηθοῦν νά μὴν ξεχαστεῖ

Τά παιδιά τοῦ τυπογραφείου
κουβαλοῦν χωρίς σεβασμό
πακέτα μέ καινούργια βιβλία

τούς φαίνονται ἀφόρητα
ὄχι στό διάβασμα
ἀλλά στό φόρτωμα

Ἐφυγες
ἀφήνοντας τό ἄδειο πακέτο ἀπ' τὰ τσιγάρα σου

θά προτιμοῦσα
νά εἶχες ἀφήσει τήν καρδιά σου

Τό μάρμαρο γυαλίζει
κάτω απ' τό σβουράκι

Έτσι κάτω απ' τά χάδια
καί μέ τρίψιμο
ὁμορφαίνει τό κορμί

ΚΙΤΡΙΝΑ ΤΑ ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ

Όλα μοῦ φάνηκαν κίτρινα
ἀπόψε στά Πετράλωνα
πίνοντας κρασί στό ὑπαίθριο ταβερνάκι
μέ τά κίτρινα μικρά φωτάκια

κίτρινο τό τρόλεϋ πού πέρασε
κίτρινη καί ἡ κοπέλα σάν τό φουστάνι της
κίτρινη καί ἡ θολή ρετσίνα

ὄλα εἶχαν τό χρῶμα
τό ἀποψινό
τῆς μοναξιᾶς μου

ΤΟ ΤΖΑΚΙ

I

Τό τζάκι σέ αποβλακώνει
σάν τόν έρωτα
όταν κάθεσαι ὠρες κοντά του
καί χαζεύεις τή φωτιά

II

Τά ἄγουρα ξύλα
ἀρπάζουν δύσκολα
ὅπως τά ἄγουρα κορμιά

III

Τά γέρικα ξύλα
γεμάτα κουφάλες καί σκουλήκια
καίγονται σάν τίς ἁμαρτίες
τῶν γέρικων κορμιῶν

IV

Ἀνάβοντας τό τζάκι μου
μέ τά ξύλα τῆς μοναξιᾶς μου
θυμᾶμαι τά κορμιά πού γνώρισα

δέ μέ ζέσταναν ὅταν κρύωνα
τώρα χαζεύοντάς το
καίγομαι ἀπ' τίς ἀναμνήσεις

Τρεῖς σωρούς μέ μπάζα
ἄδειασε τό φορτηγό σου
μπρός στά πόδια μου

τήν κοπριά τῆς προδοσίας σου
τό γύψο τοῦ ἔραστῆ σου
τίς κοτρῶνες τῆς ντροπῆς μου

Μέ τό μικρό μου φτυάρι
καθαρίζω τό χωράφι μου
ὥσπου νά ἐπιστρέφεις
μέ καινούργιο φόρτωμα

Κάπνιζα ένα τσιγάρο
έξω απ' τό ξενυχτάδικο
κι άκουγα τό τραγούδι

ώσπου νά σβήσει τό τσιγάρο
τέλειωσε τό τραγούδι

Περνᾶ καμαρωτά ἕνα ζευγάρι
τριζᾶτα λουστρινάκια
καί κοντοστέκεται μπρός στό φτηνό κασελάκι
τοῦ λαθραίου λούστρου
μά τό περιφρονεῖ

καταλήγει στήν πλατεῖα
στούς λούστρους μέ τίς λευκές στολές
μέ τά πολυτελῆ κασέλια
ὄλο χαλκογραφίες καί στολίδια

ἐργοτάξιο

Λάσπες πού κολλοῦν στά μηχανήματα
καρφιά πού τά χτυποῦν σκεπάρνια
τάβλες πού τρυπιοῦνται ἀπ' τά καρφιά
τσιμέντο πού χύνεται στίς τάβλες
ἡ μελωδία τῆς εὐτυχίας

ἄνθρωποι πού βαστοῦν σφυριά
ἄνθρωποι πού χύνουν τό τσιμέντο
ἄνθρωποι πού τσαλαβουτοῦν στίς λάσπες
(μέ λιοπύρι καί βαρυχειμωνιά)
τό μουρμουρητό τῆς φτώχειας

Σπίτι βουτηγμένο μέσ στην πρασινάδα
τά δέντρα τοῦ χαρίζουν δροσιά
καί κρύβουν τήν ἀσκήμια του

Κορμί βουλιαγμένο μέσ στή μοναξιά
τό δικό μου κορμί θά σέ δροσίσει
καί θά χαρεῖ τήν ὀμορφιά σου

Ἡ μοναξιά μου
δέν παρηγοριέται μέ τερτίπια
θέλει χάδια ειλικρινά

κι ἕνα γραμμάριο ψευτιᾶς φτάνει
γιά νά τῆς χαλάσει τό κέφι
πού τῆς προκαλοῦν τσουβάλια
ἀφοσίωσης καί τρυφερότητας

Πολύ μέ ένοχλεῖ τό μονοτονικό
πού χρησιμοποιῶ στά ἔγγραφα πού γράφω
ἀπ' τόν καιρό πού ἔπιασα δουλειά στό Δημαρχεῖο

γιά νά βγάλω τό φωμί μου
ξεπούλησα τήν πίστη μου στούς τόνους

Τό περιφρονημένο
ἀράπικο φυστίκι
τώρα βάζουν
στά γλυκά ταψιοῦ

ὄχι γιά τή νοστιμιά του

ἀλλά γιατί ἀκρίβηγε τ' ἀμύγδαλο
καί τό αἰγινήτικο φυστίκι

Ψόφησε τό τζιτζίκι
πάνω στό κλωνάρι
Τα τραγούδια
ξεράθηκαν μέσα στό σχῆμα του

Όλο λές πώς είμαι ή σόμπα σου
καί πάνω μου τυλίγεσαι τά βράδια
μές στό στενό σου κρεβάτι
άπ' τό κορμί μου βρίσκεις ζεστασιά

είμαι ή παράνομή σου σόμπα·
για λόγους ήθικης πολύ συχνά κρυώνεις
Μόλις φτάσει ή μητέρα σου άπ' τό χωριό
γρήγορα μέ κλειδώνεις στή ντουλάπα

Κουράστηκαν τά τραγούδια
νά παίζονται στό διαπασῶν ἀπ' τό μεγάφωνο
στό φορτηγάκι τοῦ μανάβη
πού μαζί τους ὅλο διαφημίζει
φρούτα καί λαχανικά

(Ανηφοριές κερτηφοριές
γεμάτη αὐτή ἡ πολιτεία)

Ἔτσι βγάζουν τό ψωμί τους
μερακλώνοντας τίς κυράδες
κι ὁ μανάβης ξεπουλώντας κάνει τό κομμάτι του
ξεχνώντας λιγάκι τούς νταλκάδες του

Ήταν μικρό τό στῆθος σου
ἀλλά τό γλέντησα καί χόρτασα
ὅπως μέ τό καρβελάκι
ὁ φτωχός ζητιάνος

Χαλάρωσε ή γλώσσα μου
μές στό στόμα σου
Γλίστρησε στή φωλιά της
σάν κουρασμένο πλοκάμι

Τρομαγμένος μπρός στά παγερά
βιβλιοπωλεία
ἀγόρασα βιβλίο
ἀπό τά καροτσάκια

Κρίμας δέν εἶναι φρέσκο
σάν τό πλατύ κοινό τοῦ δρόμου
οὔτε ἔχει νεῦρο
σάν τούς κυνηγημένους
πλανόδιους πωλητές

Σιγά σιγά
τσιφτετέλια
παίξαν και στή Σύρα

«μόνο ζειμπέκινο
και χασάπικο»
θά ἔλεγε ὁ Μάρκος
ἂν ζοῦσε ἀκόμη

τό τσιφτετέλι δέν εἶναι
ρεμπέτικος χορός

Κάποιο σημάδι θές νά κρύφεις
κάποια δαγκωματιά

γι' αυτό μέ αποφεύγεις
ἀπόψε πού γύρισες ἀπ' τό ταξίδι
γι' αυτό πλαγιάζεις
σέ χωριστό κρεβάτι

Σοῦ φτιάχνω καφεδάκι·
για σένα τό καϊμάκι

για μένα τό φαρμάκι

Χορεύοντας καρσιλαμά
κοιταζόμαστε στά μάτια

έγώ κουνιστός
κι έσύ καθισμένη στην πολυθρόνα

Τό στενό σου παντελόνι
σάν καραβόπανο
σοῦ τυλίγει τό κορμί

μή φορᾶς σφιχτά μπλουτζίν
νά φορᾶς φαρδιά φουστάνια

Τά σκέλη σου
θά γίνουν πιό ἐλεύθερα
πιό πρόθυμα στά χάρδια

Ὅλο μαζεύω τά κουρέλια
τῶν στίχων μου
Ὅλο γίνομαι συλλέκτης
τοῦ ἑαυτοῦ μου

Ὁ ταξιτζῆς σταμάτησε στήν πόρτα
Μιλᾶ μέ τό παιδί του,
τό χαϊδεύει
Ἔπαιξε στό δρόμο μέ τ' ἄλλα παιδιά

τό ἀγώι τόν ἔφερε στή γειτονιά του
Ἔστερα φεύγει γι' ἄλλα δρομολόγια

ἐμένα κανένα ἀγώι δέ μέ φέρνει
κοντά στά παραμελημένα μου παιδιά
κι ὅταν ἀπρογραμματίιστα περνῶ
κάτω ἀπ' τήν πόρτα τους
δέν τολμῶ νά χτυπήσω τό κουδούνι

Ένα φτερωτό μερμήγκι
πετώντας περιφρονοῦσε
τό μικρό μαῦρο μερμηγκάκι

ὅμως πέθαναν ἀγκαλιασμένα
ὅταν ἔγινε ὁ ψεκασμός
στό βάθος τοῦ φωταγωγοῦ

Νά βάλω αυτή τήν εικόνα
σέ ποίημα ἤ σέ τραγούδι;

Νύχτωσε κι ἔσβησε
βουλιάζοντας μέσα στήν ἀμμουδιά

Κάθε βράδυ στο παγκάκι
ό αλήτης κοιμόταν
πάνω στο ίδιο παγκάκι

Όταν χειμώνιασε έφυγε
τό άφησε μονάχο στήν παγωνιά
καί στή νυχτερινή βροχή

κι όλο στεναχωριέται τό παγκάκι
γιατί είχε συνηθίσει
στή ζεστασιά τής αλήτικης καρδιάς

Ἐπὶ λαθραῖο μικροπωλητῆ
ἀγόρασα μιὰ λαθραῖα κασέτα

ὄλο λαθραῖα βρίσκεις στό λιμάνι

λαθραῖα ἐμπορεύματα
λαθραῖους ξένους ἐργάτες

λαθραῖες καί οἱ ἀυθαίρετες παράγκες

ὅμως ἡ κασέτα ἦταν γεμάτη
μέ λαϊκά τραγούδια
διάσημα πιά καί ἀναγνωρισμένα

κάποτε κι αὐτά λαθραῖα
ζοῦσαν σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ

Ρίχνεις σπράιτ στό ποτήρι
κι άραιώνεις τή ρετσίνα σου
Άγκαλιάζεις τρυφερά τήν τουρίστρια
μές στήν ταβέρνα όλοι σέ θαυμάζουν

μπορεϊ νά γέρασες
όμως άντέχει τό κορμί σου
στήν αγάπη

μά δέν άντέχει τό στομάχι
στό κρασί

ΠΕΤΣΙ ΣΤΟ ΜΑΧΑΙΡΙ

«Σόλες καί πετσιά πουλάω»
μου εἶπε ὁ δερματοπώλης
ὅταν τόν ρώτησα γιά τήν ταμπέλα
«Γιά νά φτιάχνουν παπούτσια
οἱ τσαγκάρηδες»

εἶχε γερά πετσιά
σάν τό δικό μου
πού μιά ζωή τό κόβουν
κοφτερά μαχαίρια

Θέλω νά σέ παρομοιάσω μέ πουλί

γιατί ἔχεις κούνημα
γλυκειά φωνή
καί μιὰ παράξενη μύτη
πού μοιάζει μέ ράμφος

Μέ τό θόρυβο τῆς θάλασσας
μοιάζει τό τραγούδι
τῶν τζιτζικιῶν

δέν ἐνοχλεῖ

γίνεται πλαίσιο
σέ ὅλους τούς ἄλλους θορύβους

Κάναν ὑποθαλάσσιο ἔρωτα

εὐκόλα τό κατάλαβα
κολυμπώντας στό πλάϊ τους

ἀπό τούς ἀναστεναγμούς
ἀπό τό ἀγκάλιασμα

εἶχε ζεσταθεῖ ἡ θάλασσα
σέ κείνο τό σημεῖο

Τό τραίνο τσουλάει
καί οἱ στίχοι μου τρέμουν
πάνω στή μικρή ἀτζέντα

τούς γράφω γιά σένα
πού κάθεται ἀπέναντί μου
μοντέλο τῆς ὀμορφιάς
πού λαχταρῶ

ὅμως θά κατεβεῖς
στήν ἐπόμενη στάση

Στόν πάτο τῆς σαλάτας
κάθονται τά ραπάνια
καί περιμένουν τό πιρούνι

ἦταν βαριά καί βούλιαξαν
μέσα στήν πρασινάδα

θάλασσα τά μαρούλια
καί τά ραπάνια βότσαλα

Παλιά ζούσαν στά καλύβια
(λαμαρίνες και σανίδια)
κοντά στην παραλία
Καί δούλευαν στά καρνάγια

φτιάχναν ξύλινα καΐκια
μικρά σάν τά τσαρδιά τους

“Όμως ή παραλία πλούτισε
κι ἔγινε σύγχρονο λιμάνι
Μεταμορφώθηκαν σέ ναυπηγεῖα
τά παλιά καρνάγια

κι αὐτοί βρίσκουν δουλειές
στά σιδερένια καράβια

Πρόδωσαν καί τά καλύβια
καί μπῆκαν σέ καινούργια σπίτια
Εἶναι γερά κι εὐρύχωρα
ὅμως δέν ἔχουν ὁμορφιά

Λέω: «δέ θέλω νά τά γράφω
εἴκοσι χρόνια τώρα»
Δῆθεν τά περιφρονῶ

ὅμως τά ποιήματά μου
συνέχεια ξεχειλίζουν

καί τά μαζεύω μέ στοργή
μέσα σέ μικρές ἀτζέντες

Σέ κάθε κούνημα τοῦ τραίνου
κουνιοῦνται τά μεγάλα σκουλαρίκια
πού κρέμονται στ' αὐτιά σου

Εἶναι κουραστικό τό βάρος τους
ὅμως συμπληρώνουν τήν ὀμορφιά σου
πού καθρεφτίζεται
πάνω στό θαμπό τζάμι

Όταν τελειώνει ή ζητιανιά
μπαίνουν στό τυροπιτάδικο
κι άδειάζουν τίς τσέπες τους
άπ' τά βαριά κέρματα

τ' αλλάζουν μέ χαρτονομίσματα
κι αγοράζουν τυρόπιτες

Κουρασμένα γυφτάκια
μέ άγρια πρόσωπα
μές στόν άέρα
καί στόν ήλιο

γεμάτη βάσανα
ξεκινά ή ζωή σας

Τυρόπιτες, σάντουιτς
καί παγωτά

μοῦ δίνουν κουράγιο
τήν ὥρα πού βαδίζω

σάν τά πρόχειρα ποιήματα
πού γράφω στίς ἀτζέντες μου
μές στά λεωφορεῖα
καί στά τραῖνα

μπροστά στον οἶκο ἀνοχῆς
Μὴν καβαλᾶς τό πεζοδρόμιο
ὅταν παρκάρεις τὴν κούρσα

ἔκεῖ πουλᾶ τὴν ὀμορφιά του
τό περιφρονημένο κορίτσι

Πῶς θὰ μπαίνουν μέσα οἱ πελάτες
γιὰ νά καβαλήσουν τό κορμί της;

Ὁ ἐρωτικός ποιητής
γεννιέται γιὰ νά πονᾷ
καί γιὰ νά τυραννιέται

Γεμάτες μέ συνθήματα
οί μάντρες τοῦ γηπέδου

ὁ ἀέρας χορταίνει φωνές
καί τά ντουβάρια μπογιές

Ἄνάμεσα στὶς πρασινάδες
γίνομαι κι ἐγὼ χλωρός

Κι ἐγὼ ἀνθίζω
ἀνάμεσα στὰ λουλούδια

Χαλασμένη κασέτα
πόσο σέ αγαπούσα

ἄρχισα σέ πειρατικούς σταθμούς
νά ψάχνω τά τραγούδια σου

Μέσα στό κομμένο δάσος
μέ άντάμωσαν
καινούργιοι στίχοι

Φύτρωσαν μέσα μου
σάν καινούργια μικρά πεῦκα

Ἔλα κοντά μου μελανούρι

δέ μέ χορταίνει ἡ ματιά σου
τρίψου πάνω στά ροῦχα μου
φούντωσε τό κορμί μου

Μιά διόρθωση
πάνω στό σίχο

μιά πινελιά
πάνω στόν πίνακα

Περιμένοντας τή βροχή
σταμάτησαν τά κύματα

ή θάλασσα ἔγινε γυαλί·
γεμάτη ὀμορφιά
ὑποδέχεται τίς σταγόνες

Τό άγκιστρωμένο φάρι
δέν κατάφερε νά ξεφύγει
άπό τήν πετονιά

ό φαράς τό 'χε ρίξει στόν ύπνο

μόλις ξύπνησε
τό τράβηξε πάνω στή βάρκα

Δούλευαν μέ μαστοριά
καί φτιάχναν χái-καί

Δούλευε μέ μοναξιά
καί φτιάχνε ποιήματα μέ λίγες λέξεις

ὀκτάστιχο

Πολύ μέ κούρασε
τό ποιηματάκι
καί τό παράτησα
στή μέση

Ἄποψε εἶχα κέφι
καί τό συνέχισα
Γιά νά τελειώσει
χρειάστηκαν τέσσερεις σίχοι

«'Ανέβα στό τραπέζι μου
γλυκιά μου κούκλα»
ἔλεγε τό τραγούδι
«χόρεψε κι ὅλα σπάστα»

μετά ἀκολουθοῦσαν κάτι ἀμάν
κάτι γιαβρούμ και κουζούμ

Τά τούρκικα ἐπιφωνήματα
δέν ἦταν γιά τά σπασμένα πιάτα
και γιά τά ποτήρια

ἦταν γιά τήν ὀμορφιά τῆς κοπέλας
πού ὄλο ἔκανε ζημιές
κι ἄλλοι τίς πλήρωναν

«Γκέλ καϊκτσῆ»
ἔλεγε ἡ Ρωμιά
στόν ὄμορφο Τοῦρκο

τώρα come on
τοῦ λένε οἱ τουρίστριες

Στά δικά μας τά παράλια
πάντα κερδισμένοι βγαίνουν
οἱ παλιοί μας δολοφόνοι

Μεγάλη τσάντα
κουβαλώ μαζί μου
γεμάτη τετράδια
ατζέντες και χαρτιά

Όμως δέν τσακώνω ποίημα

φταίει τό βάρος της
πού έχασα τήν έμπνευση

Ἦραϊα ἀκουγόταν τό τραγούδι
μέσα στό βιαστικό μετρό
καί κάλμαρε μέ γλύκα
τούς κουρασμένους ἐπιβάτες

Ὅμως ὁ ζητιάνος
ἀπότομα τό σταμάτησε
μόλις φτάσαν στό σταθμό

πάνω στήν πλατφόρμα
γύρισε πίσω τήν κασέτα

κι ἄρχισαν πάλι ἀπ' τήν ἀρχή
τά παραπονεμένα λόγια
μές στό καινούργιο βαγόνι

Καλοί τεχνίτες
οί ζωγράφοι
Στά χέρια τους κρατοῦν
τά ἐργαλεῖα τους
τά ὕλικά τους

κι ἐγώ μονάχα ἓνα μολύδι
κι ἓνα μικρό χαρτί

ΛΟΥΣΤΡΟΣ

Ξόδεφες πολύ βερνίκι
κι άδειασες όλα τά κουτιά
γι' αυτό και μυρωδάτα
πηγαίνουν τά παπούτσια

και μυρωδάτα τά πανιά
μέσα στά κουρασμένα χέρια σου

Θυμᾶμαι φανταράκι
δέν εἶχα ἕνα φῶς
μέσα στόν κρύο θάλαμο

τώρα φῶτα στό σαλόνι
στίς κάμαρες
καί δυνατά καλοριφέρ

ὅμως δέν ἔχω τήν παλιά μου ζεστασιά
πού πολεμοῦσε τό σκοτάδι καί τήν παγωνιά

Ένα σαλιγκάρι
κουβάλησα άπ' τή λαϊκή
μέσα στή νάυλον τσάντα

τά χόρτα στό τσουκάλι
τό σαλιγκάρι στά σκουπίδια

Σάν περιβόλι

Ανθισμένη ή καρδιά σου, γεμάτη
ξέγνοιαση και χαρά, μακριά
από τον πόνο και τη λύπη

και ή καρδιά μου μαραμμένη

άδειο
λυπη-
μένο
βάζο

ΕΒΡΕΧΕ

Μέσα στό δρόμο
γυρνοῦσα μουσκεμένος
χωρίς χαρτί καί μολύβι
στή βρεγμένη τσέπη

σέ ἀκατάλληλη στιγμή
ἦρθε τό ποιηματάκι

Ὁ μπουζουκτοῦς
ἀλλάζει τό ρυθμό

καί ἡ Λυγερή
ἀλλάζει τίς φιγούρες

γιά τό χατήρι της
φουντώνει ὅλη ἡ πίστα

ΘΑΛΑΣΣΑ

Οἱ γλάροι
κάνουν βόλτα στήν ἀμμουδιά
καί λιάζονται χορτάτοι

δέ βουτοῦν γιά φρέσκα ψάρια
γιά φαί πηγαίνουν στό σκουπιδότοπο
μέ τούς νόστιμους μεζέδες

ΤΟ ΦΤΩΧΟΠΟΥΛΙ

Πέντε μεγάλους λουκουμάδες
κάποιος παράτησε στό πεζοδρόμιο
κι ανάμεσά τους τό φτωχοπούλι
περπατάει κι όλο λέει:

είμαι κουρασμένο κι αδύναμο
πώς θά τούς κουβαλήσω στή φωλιά μου
για νά χορτάσω και νά καρδαμώσω
και νά ξαπλώνω πάνω στή ζάχαρη
στή γλύκα και στή νοστιμιά

Φυλακισμένα μέσ στο ἄλμπουμ
λένε τὰ γραμματόσημα:
— πότε θά μᾶς σαλιώσουν;

νά μᾶς κολλήσουν πάνω σέ φακέλλους
νά ταξιδέψουμε στά πέρατα τῆς γῆς

Κουφάλα
τῆς γριᾶς ἐλιᾶς
τώρα ἔγινες κυτίον
σκουπιδιῶν

Τό λυπημένο σέρβικο τραγούδι
καλά τά καταφέρει
μέσ στον ήλεκτρικό

παίζει τό άκορντεόν
καί κλαίει ή φωνή

καί τό κουτί τοῦ μετανάστη
γεμίζει κατοστάρικα καί κέρματα

Ἔχω κάνει μπόλικά τσιγάρα
(τά ρούφαγα μέχρι τή γόπα)
ἔχω καπνίσει φίνα πούρα
Τώρα δέ θέλω τζούρα πιά

μοῦ φτάνουν δυό σφηνάκια
τρεῖς νερωμένες βότκες
κι ὕστερα ζαλισμένος
ν' ἀκούω τά τραγούδια

ΨΑΡΑΔΙΚΟ

Τί κι ἄν εἶσαι συναγρίδα
εἶπε μέ ζήλια ἢ μαρίδα
εἶσαι μιά κατεφυγμένη
δέν ἔχεις τή δικιά μου νοστιμιά

Αὐτές τίς γρήγορες πενιές
τίς συναντᾶς συχνά
μέσ στά ρεμπέτικα τραγούδια

(ἀνατολίτικοι οἱ νταλκάδες
γουστάρουν κλίμακες βυζαντινές)

πενιές τοῦ μπουζουκιῦ παραπονιάρικες
σάν τή λάσπη ἀνάμεσα στίς πέτρες
ἐνώνουν τά κενά τῶν πικραμένων στίχων

Οἱ παλιοὶ Ἀχαιοὶ κοιμοῦνται
ὅλο χουζούρι
στούς χαμένους τάφους φηλά στό βουνό

οἱ καινούργιοι
γίνονται οἰκοπεδοφάγοι
κάτω στήν παραλία

«Θά τό πουλήσω τό παλιόσπιτο
για νά γλυτώσω από τίς αναμνήσεις»
μονολογοῦσε λυπημένα ὁ ὄρφανός

(ὄλο θυμόταν τή μητέρα του
πού πέθανε πρίν ἀπό δύο χρόνια
μέ βάσανα μέσ στό γεροκομεῖο)

«Θά τό πουλήσω μέ τά ἔπιπλα
πού ἡ μητέρα τόσο τ' ἀγαποῦσε...

Ἄς πάρουν καί τόν ποντικό
πού κρύβεται μέσ στήν παλιά ντουλάπα

ὄταν νυχτώνει κάνει θόρυβο
μασᾶ τό ξύλο, τρέχει στά συρτάρια

κι ἐγώ τρομάζω σάν μικρό παιδί»

Ζωγράφος

Σέ λίγο μελιτζάνα μου
θά μπεῖς μέσ στό καφάσι
θά σέ φορτώσουν γιά μακρινό ταξίδι
(γιά λαϊκές καί γιά μανάβικα)

θέλουν νά γίνεις ἀκριβή
καί στό ταψί νά νοστιμίσεις
τσιγαρισμένη μέ μυρωδικά
καί λάδι

“Όμως ἐγώ σέ προτιμῶ
φρέσκια μέσ στό χωράφι
γυαλιστερή στό μαγικό σου χρώμα

ἐδῶ σέ χαϊδεύω δροσερή
καί μέ τά πινέλα μου
φτιάχνω τή ζωγραφιά σου

ΨΗΣΤΑΡΙΑ

Οἱ ὄρνιθες τοῦ Ἀριστοφάνη

Τί τραγωδία γιά τά πουλериκά
νά σιγοψήνονται πάνω στή θράκα

καί οἱ χορτάτοι
τά κάνουν ὅλα κωμωδία

Δέ θέλω πιά νά τραγουδάς
εἶπα στό μαῦρο κότσυφα

σκούριασε τό μπαλκόνι μου
ἀπ' τίς πολλές βροχές
δέ μοῦ χρειάζονται
καί οἱ δικές σου κουτσουλίες

Μέσα στη ζέστη
γυαλίζει τό χαλίκι
ὅμως στό πλάι του
πέφτει μικρή σιά

«Δέ θέλω φῶς καί ἀντηλιά»
λέει τό μερμήγκι

ἀμέσως ξεφορτώνεται
ξαπλώνει στή μικρή γωνιά
κοιμάται κι ὅλο ροχαλίζει

Ήταν κάποιος άλλος
αυτός πού ἔγραφε τούς στίχους
ἕνας ἀέρας
ἕνα πνεῦμα
πού μέ παράτησε
μέσα στό βράχο τοῦ κορμιοῦ μου
νά τούς διαβάζω
καί νά γεμίζω μοναξιά

Ψάρα
ή βάρκα σου σάπισε
μπαίνουν μέσα νερά

ψάρα παράτα τά δίχτυα
καί πιάσε τόν κουβά

Στίχοι κομφοί
μέ λίγες λέξεις

κανένας μακρουλός
ὄλοι σουλουπωμένοι

τό ποιηματάκι
πηγαίνει σιγανά

στό τέλος
φιθυρίζει

Τό κουρασμένο γέριχο κρεβάτι
άντεχε δίχως γκρίνια
στά πρώτα χάρδια
καί στους πρώτους παλμούς τοῦ ἔρωτα

μά ὅσο ἡ ἀγάπη προχωροῦσε
καί πλησίαζαν οἱ δυνατοί σπασμοί
λασκάριζαν οἱ βίδες του

τά ξύλα φύγαν ἀπ' τή θέση τους
καί ἄρχισε νά τρίζει ὄλο λύπη

παραλία
Δέν μπανίζουν τήν μπαργούμαν
πού σερβίρει μέ κέφι τά ποτά
κουνιέται ὄλο γλύκα
κι ἔτσι βγάζει τό ψωμί της

Τούς κέρδισε ἡ κολυμβήτρια
πού λιάζεται στήν ἀμμουδιά

ἔχει βγάλει τό σουτιέν
κι ὄλο λαδώνει
τό γυμνό της στῆθος

Ἔλεγε ἡ μελιτζάνα στό παπούτσι
(παρατημένο δίπλα στό φυγεῖο)

«Κι ἐγώ μέ λίγη μπεσαμέλ
κρεμμύδι καί κιμά
τσιγαρισμένα σέ μυρωδάτο λάδι
γίνομαι παπουτσάκι»

ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΔΑΡΟΥΣΑ

40 πόδια
εἶχε τό ζωντανό
πού σεργιανοῦσε
μές στό μεγάλο κῆπο

μποροῦσε νά φορέσει
20 ζευγάρια
ἄμορφα λουστρίνια

κι αὐτή τό σκότωσε
μέ τό ταχούνη της

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 7 Τά πουλιά θέλουν φίχουλα... (1969)
- 8 Περιστέρι
- 9 Περπάταγες μέσα στην Τσιμισκή... (1970)
- 10 Θέλεις τό σώμα σου
- 11 Θά σ' αγοράσω περσικό χαλί
- 12 Χρειάστηκε νά σκάψω τόσο βαθιά... (1971)
- 13 'Η χουρμαδιά... (1973)
- 14 Τά δάση... (1973)
- 15 'Ηρθα για νά πάρω τά ποιήματά σου... (1975)
- 16 Κάποιος μπήκε μέσα στό γραφεϊο
- 17 Φτάνοντας μύριζες σκόρδο... (1976)
- 18 'Όταν σουφρώνεις τό στόμα σου... (1977)
- 19 Για τίς μικρές μεταφορές τών χονδρεμπόρων... (1978)
- 20 'Έχεις δίκιο νά διαμαρτύρεσαι άπ' τόν τάφο σου
- 21 Τά παιδιά τοῦ τυπογραφείου
- 22 'Έφυγες... (1979)
- 23 Τό μάρμαρο γυαλίζει
- 24 Κίτρινα τά Πετράλωνα... (1980)
- 25 Τό τζάκι... (1982)
- 26 Τρεις σωρούς μέ μπάζα
- 27 Κάπνιζα ένα τσιγάρο
- 28 Περνά καμαρωτά ένα ζευγάρι... (1983)
- 29 έργοτάξιο
- 30 Σπίτι βουτηγμένο μέσ στην πρασινάδα
- 31 'Η μοναξιά μου... (1984)
- 32 Πολύ μέ ένοχλεϊ τό μονοτονικό... (1985)
- 33 Τό περιφρονημένο... (1986)
- 34 Ψόφησε τό τζιτζίκι
- 35 'Όλο λές πώς είμαι ή σόμπα σου
- 36 Κουράστηκαν τά τραγούδια
- 37 'Ηταν μικρό τό στήθος σου... (1987)
- 38 Χαλάρωσε ή γλώσσα μου
- 39 Τρομαγμένος μπρός στά παγερά
- 40 Σιγά σιγά

- 41 Κάποιο σημάδι θές νά κρύψεις
- 42 Σοῦ φτιάχνω καφεδάκι
- 43 Χορεύοντας καρσιλαμά
- 44 Τό στενό σου παντελόνι
- 45 "Όλο μαζεύω τά κουρέλια... (1988)
- 46 'Ό ταξιτζής σταμάτησε στήν πόρτα
- 47 "Ένα φτερωτό μερμήγκι
- 48 Νά βάλω αὐτή τήν εικόνα
- 49 Κάθε βράδυ στό παρκάκι
- 50 'Από λαθραῖο μικροπωλητή... (1988)
- 51 Ρίχνεις σπράιτ στό ποτήρι... (1990)
- 52 Πετσί στό μαχαίρι... (1991)
- 53 Θέλω νά σέ παρομοιάσω μέ πουλί
- 54 Μέ τό θόρυβο τῆς θάλασσας
- 55 Κάναν ὑποθαλάσσιο ἔρωτα
- 56 Τό τραῖνο τσουλάει
- 57 Στόν πάτο τῆς σαλάτας
- 58 Παλιά ζοῦσαν στά καλύβια
- 59 Λέω: «δέ θέλω νά τά γράφω»
- 60 Σέ κάθε κούνημα τοῦ τραίνου... (1992)
- 61 "Όταν τελειώνει ἡ ζητιανιά
- 62 Τυρόπιτες, σάντουιτς
- 63 μπροστά στόν οἶκο ἀνοχῆς
- 64 'Ό ἐρωτικός ποιητής
- 65 Γεμάτες μέ συνθήματα... (1993)
- 66 'Ανάμεσα στίς πρασινάδες
- 67 Χαλασμένη κασέτα
- 68 Μέσα στό κομμένο δάσος
- 69 "Έλα κοντά μου μελανούρι... (1994)
- 70 Μιά διόρθωση
- 71 Περιμένοντας τή βροχή
- 72 Τό ἀγκιστρωμένο ψάρι
- 73 Δούλευαν μέ μαστοριά
- 74 ὀκτάστιχο

- 75 Ἄνεβα στό τραπέζι μου
76 Γκέλ καϊκτοῆ
77 Μεγάλη τσάντα... (1995)
78 Ὁραῖα ἀκουγόταν τό τραγούδι
79 Καλοί τεχνίτες
80 Λοῦστρος
81 Θυμαῖμαι φανταράκι
82 Ἐνα σαλιγκάρι... (1996)
83 Σάν περιβόλι
84 Ἐβρεχε... (1997)
85 Ὁ μπουζουκτοῆς
86 Θάλασσα
87 Τό φτωχοπούλι
88 Φυλακισμένα μέσ στό ἄλμπουμ
89 Κουφάλα
90 Τό λυπημένο σέρβικο τραγούδι... (1998)
91 Ἐχω κάνει μπόλικα τσιγάρα
92 Ψαράδικο
93 Αὐτές τίς γρήγορες πενιές
94 Οἱ παλιοί Ἀχαιοί κοιμοῦνται
95 Θά τό πουλήσω τό παλιόσπιτο
96 Ζωγράφος... (1999)
97 ΨΗΣΤΑΡΙΑ
98 Δέ θέλω πιά νά τραγουδάς
99 Μέσα στή ζέστη
100 Ἦταν κάποιος ἄλλος
101 Ψαρά... (2000)
102 Στίχοι κομψοί
103 Τό κουρασμένο γέρικο κρεβάτι
104 παραλία
105 Ἦλεγε ἡ μελιτζάνα στό παπούτσι
106 Σαργανταποδαρούσα... (2000)

Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΠΟΥΛΙΑ
ΚΑΙ ΨΙΧΟΥΛΑ» ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΡΙΤΣΩ
ΝΗ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΣΕΛΙΔΟ
ΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑ
ΠΕΝΗ ∞∞ ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΑΡΑΤΣΗ ∞∞ ΤΥ
ΠΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ Μ. & Γ. ΖΩΡΖΟ
ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΣΕ ΧΑΡΤΙ CHA
MOIS 120 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟ
ΔΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ LIBRO D'ORO
ΤΟΝ ΜΑΤΟ ΤΟΥ 2001 ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑ
ΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
∞∞ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΚΑΙ Η
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΕΙΝΑΙ
ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΡΙΤΣΩΝΗ

